

سرشناسه: فضلی، عبدالهادی، ۱۹۳۴ - م.

عنوان قراردادی: الاسلام و المفاهیم الصّیقه؛ درسه موجّه حول بعض المفاهیم الدّینیّه و مقارنّتها بأفان المعرفة الانسانیّه. فارسی

ژانر و نا پدیدآور: گسترش ارزشها در پرتو اسلام: بررسی تطبیقی بعضی مفاهیم دینی یا قلمروهای شناخت انسانی / عبدالهادی الفضلی؛ ترجمه علیرضا اشرفی نسب.

مکان و ناشر: تهران: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳.

شخصات ظاهری: ۶۰ ص: مصور(رنگی).

شابک: ۵-۷۲۸-۵۳۱-۹۶۴-۹۷۸

و سبب فهرست نویسی: فیبا

عنوان دیگر: بررسی تطبیقی بعضی مفاهیم دینی یا قلمروهای شناخت انسانی

موضوع: اسلام - بررسی و شناخت

موضوع: اسلام (نام)

شناسه افزوده: اشرفی نسب، علیرضا، ۱۳۶۵ - م، مترجم

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۵۰۴۱ الف۱۱/۱۱

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۴۰۸۷۲

گسترش ارزشها در پرتو اسلام

علامه عبدالهادی الفضل
مترجم علیرضا اشرفی نسب

www.ketab.ir

نشر معارف

گسترش ارزشها در پرتو اسلام

نویسنده: عبدالهادی الفضلی

ترجمه: علیرضا اشرفی نسب

ناشر: دفتر نشر معارف

وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها

صفحه آرا: حسن مولوی

طرح جلد: ابو الفضل رنجبران

نوبت چاپ اول، ۱۳۹۳/۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵ هزار تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۴-۵۱۱-۷۸-۵

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف قم: خیابان شهید خوجه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۰۰۰۴ باتوق کتاب قم (شعبه اول) خیابان شهدا، روبه روی دفتر مقام معظم رهبری، تلفن: ۳۷۷۳۵۴۰۱ باتوق کتاب قم (شعبه دوم) ابتدای بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، تلفن: ۳۲۹۰۴۴۴۰ باتوق کتاب تهران خیابان انقلاب، چهارراه بانک ملت ۷۱۵، تلفن: ۸۸۹۱۱۲۱۲ باتوق کتاب شیراز سی متری سینما سعدی، بین چهارراه ذوالانوار و چهارراه مشیریه، پلاک ۱۴، تلفن: ۷۱۱۲۳۴۶۱۵ باتوق کتاب مشهد چهارراه شهدا، خیابان آیت الله بهجت، نبش کوچه هفتم، تلفن: ۵۱۳۲۲۰۰۹۴ باتوق کتاب کرمانشاه چهارراه مدرس، خیابان پزشکان، پلاک ۲۲، تلفن: ۸۳۱۷۲۳۸۴۱۱ باتوق کتاب کابل خیابان شهید مطهری، بین کوچه ۵۴ و ۵۶، تلفن: ۳۴۱۲۳۱۴۶۶ باتوق کتاب رشت خیابان امام خمینی، روبه روی بانک رفاه، تلفن: ۱۳۱۳۲۲۰۶۹۷ باتوق کتاب تبریز میدان ساعت، انتهای خیابان مقصودیه، جنب سازمان فناوری اطلاعات شهرداری، تلفن: ۴۱۱۵۵۷۶۰۰۰ باتوق کتاب کرج چهارراه طالقانی، به سمت میدان سپاه بعد از زیرگذر، جنب هلال احمر، ساختمان دی، طبقه زیرزمین، تلفن: ۲۶۳۴۴۳۵۲۹۰ باتوق کتاب شهرکرد خیابان ولی عصر (عج)، بالاتر از سه راه سینما، تلفن: ۳۸۱۲۲۴۳۲۲۲ باتوق کتاب قزوین چهارراه بنیاد شهید، روبه روی بانک سپه و بانک مهر اقتصاد، تلفن: ۲۸۳۳۳۶۲۸۰۶ باتوق کتاب ساری میدان شهدا، خیابان ۱۸ دی، روبه روی مسجد سیدالشهدا^(ع)، تلفن: ۱۱۳۲۵۳۰۲۰ باتوق کتاب ارومیه تقاطع خیابان رسالت و دستغیب، نبش چهارراه مافی، تلفن: ۴۴۳۳۵۴۵۲۲ باتوق کتاب اراک خیابان امام خمینی^(ع)، خیابان میرزای شیرازی (مسجد سیدها)، ساختمان حوزه علمیه خواران، تلفن: ۸۲۳۳۶۷۵۵۹۲ باتوق کتاب اصفهان چهارراه تختی، ابتدای خیابان مسجد سید، روبه روی بانک صادرات، تلفن: ۳۱۳۳۴۷۱۶۹۰

پایگاه اینترنتی ketabroom.ir، شانشی اینترنتی info@ketabroom.ir

فهرست مطالب

۷	درآمد
۱۱	مقدمه

۱۵	منابع شناخت از غیب تا شهود
۱۷	حس اولین منبع شناختی
۱۷	عقل دومین منبع شناختی
۱۸	تفاوت مقوله شناخت بین علم و دین
۲۱	تفکر انسان از اصالت تا تقلید
۲۶	خودشناسی در بستر متغیرات پیرامونی

۳۱	مفهوم دین در آینه دو دیدگاه
۳۳	هویت و وابستگی‌های چندگانه
۳۳	وابستگی‌های متعدد انسان

۳۷	حق زندگی در آینه دو نگاه
----	--------------------------

۳۸.....	نگاه اسلام به نقش جامعه در همبستگی اجتماعی.....
۴۰.....	آزادی از تئوری تا اجرا.....
۴۰.....	آزادی اصطلاحی فقهی.....
۴۱.....	آزادی اصطلاحی معاصر.....
۴۳.....	نگاه اسلام به معنای امروزی آزادی.....
۴۵.....	سیاست و معیار دینی در اسلام.....

پرسش و پاسخ

۵۱.....	نهادهای رسمی از واقعیت تا آرمان.....
۵۲.....	تقسیم وظایف بین نهادهای رسمی و نهادهای مردم نهاد.....
۵۳.....	سیاست: مفهوم اسلامی و اجرای نادرست آن.....
۵۴.....	نقش غرب در برهم زدن مفاهیم در جوامع اسلامی.....
۵۶.....	حرکت‌های اسلامی؛ مکتبی یا ملی‌گرا.....
۵۷.....	مفهوم اسلامی سیاست از نظریه تا اجرا.....
۵۸.....	کمونیست از اصالت تا تقلید.....

انسان هر روز با دیگر برادران خود ارتباط زبانی دارد، چرا که زبان مهم‌ترین وسیله برای ارتباطات انسانی در مقایسه با دیگر وسائل است. اما کاربرد زبان در ارتباطات شخصی محدود نمی‌شود، بدین رو که انسان با کمک گرفتن از آن جوشش‌های درونی و عاطفی خود را با اسلوب زبانی زیبا بیان می‌کند. در این همان نقطه تمایز زبان ادبی از زبان روزمره است. به دلیل درونی‌های طولانی و پیشرفت‌های اجتماعی برجسته‌ای که جوامع این زبان به خود دیده، زبان میانه این دو فضا، نوعی سنگینی تاریخی و تمدنی را در بسیاری از الفاظی که انسان وضع کرده با خود به همراه دارد. به همین دلیل است که برخی از واژگان و کلمات در کنار معنای معین و مشخص، نشانگر پیشینه تاریخی و اجتماعی خاصی اند. اصطلاح جاهلیت نمونه خوبی برای این مسأله است. با توجه به تغییر تمدنی و فرهنگی که اسلام بعد از ابلاغ رسالت الهی خود در واقعیت جامعه عربی به وجود آورد، قرآن دوره پیش از ظهور اسلام را جاهلیت نامید، همان‌گونه که در این آیات به آن اشاره می‌نماید: «و گروهی [تنها] در فکر جان خود بودند؛ و درباره خدا، گمان‌های

ناروا، همچون گمان‌های [دوران] جاهلیت می‌بردند.^۱
 «آیا خواستار حکم جاهلیت‌اند؟ و برای مردمی که یقین دارند، داوری چه کسی از خدا بهتر است؟»^۲

«و در خانه‌هایتان قرار گیرید و مانند روزگار جاهلیت قدیم زینت‌های خود را آشکار مکنید.»^۳

درون و کنه لفظ جاهلیت توصیف‌کننده جامعه‌ای است که جهل و عقب افتادگی در آن موج می‌زند. این لفظ در وجود خود پیشینه تاریخی و اجتماعی مشخصی دارد و بدون توجه به این پیشینه اجتماعی نمی‌توان معنای این لغت را فهمید. چنان‌که نمی‌توان این معنی مختص جامعه عربی قبل از اسلام را، بر جامعه‌ای در مکان و زمانی دیگر بار کرد.

A

گسترش ارزش‌ها در پرتو اسلام

همان‌طور که اسلام این لغت را توصیفی برای حالت عام اجتماعی قرار داد، مجموعه دیگر از الفاظ و کلمات را هم بیان می‌کند که نشانگر موسع اسلام، نسبت به اسلام است. الفاظی چون: مؤمن، منافق، کافر، فاسق و اصطلاح‌های مفهومی دیگر که فهم‌شان بدون توجه به زمینه اجتماعی و پیشینه تاریخی و فرهنگی آن‌ها ممکن نیست. چه بسا با انتقال این الفاظ از زبانی به زبان دیگر یا از فرهنگی به فرهنگی دیگر، قسمتی از بار معنایی خود را از دست می‌دهند.

۱. وَظَلَيْفَةُ قَدْ أَهْمَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظُلُمَ الْجَاهِلِيَّةِ. سوره آل عمران، آیه ۱۵۴.

۲. أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَنْفَعُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ. سوره مائده، آیه ۵۰.

۳. وَفَرَنْ فِي بُيُوتِكُمْ وَلَا تَبَرَّخْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى. سوره احزاب، آیه ۳۳.

البته تغییرات بسیاری از کلمات و مفاهیم در جامعه عربی محدود به دوره ظهور اسلام نیست، چرا که تاریخ جهان عرب تحولات اجتماعی بزرگی را به چشم خود دیده که همین‌ها بسیاری از اصطلاحات و مفاهیم جدید را به همراه داشته است. از جمله این تغییرات، تغییر و تحولات اجتماعی و سیاسی امروزی است که در بسیاری از موارد متأثر از تمدن غرب است و به دنبال اصطلاحاتی چون: نهضت، تجدد، امپریالیسم، دموکراسی، سرمایه‌داری، سوسیالیسم، آزادی، حقوق بشر و دیگر مفاهیم جدید را به دنبال داشته است.

بعضی از این تعابیر حکایت‌گر واقعیت جوامع عربی‌اند و بعضی دیگر تجربه جوامع دیگر را نشان می‌دهند. بعضی از این اصطلاحات در عمق وجودی مردم واقعیت و تاریخ جوامع غربی را نشان می‌دهند و ضرورتی ندارد که آن‌ها را با واقعیت جهان عرب تطبیق دهیم. متأسفانه در بسیاری اوقات این مفاهیم را ناظر به پیشینه غربی آن‌ها و بدون توجه به واقعیت جهان عرب و اسلام به کار می‌بریم و همین مسأله موجب خلط و درهم آمیختگی بسیاری از مفاهیم و داوری اشتباه درباره بسیاری از امور می‌شود. در این زمینه تاریخی نباید از این حقیقت غافل شویم که بسیاری از کارها و تصمیمات ما در نبرد و درگیری با مفاهیم نادرستی است که برای اهداف خصمانه و استعماری ساخته شده‌اند. این همان نکته‌ای است که استاد عبدالهادی فضلی در بررسی بعضی از این مفاهیم پیچیده و دشوار به آن توجه کرده است. ایشان در شب دهم ماه مبارک رمضان ۱۴۱۵ طی برنامه‌های فرهنگی این ماه در سخنرانی خود به تحلیل و بررسی دقیق و هدفمند این مفاهیم پرداخته است.

ما در کمیته نشر آثار علامه فضلی با اعمال تغییرات اندکی در بعضی تعبیرات و انتخاب عناوین اصلی و فرعی و همچنین اضافه کردن

بعضی توضیحات در پانوشته‌ها، آن را برای انتشار در کتابی مستقل آماده کردیم. امیدواریم که خداوند ما را در نشر جمیع تألیفات و میراث فکری حضرت علامه - که عمرشان را وقف خدمت به دین نموده بود - موفق گرداند.

کمیته نشر آثار علامه فضل‌ی

ق. ۱۴۳۳/۳/۲۷

م ۲۰۱۲/۲/۱۹